

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ȚI.

Pe unu anŭ 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe anŭ 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

Oseriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefrancoate nu se primesc. — Manuscrisurile nu se retrămit.

Nr. 202.

Mercuri 11 (23) Septemvre.

1885.

Brașovŭ, 10 (22) Septemvre 1885.

Este suprinătorŭ a ceti ađi în aceleași foi opoziționale, cari redicau în slavă pe Tisza Kálmán pentru „măsurile energice“ ce le-a luatŭ în contra „agitatorilor“ din sînulŭ naționalităților nemaghiare, a ceti de pildă că guvernulŭ voiesce să *potolască entusiasmulŭ* naționalŭ alŭ Maghiarilorŭ; că guvernulŭ dlui Tisza împedecă lățirea mișcării naționale cultur-egylet-iste; că acestŭ guvernŭ „tórna apă în focŭ, puindŭ pe ómenii, săi se pledeze în contra șovinismului naționalŭ“. („Pesti Napló“ dela 21 Sept. a. c.)

Ce se întemplatŭ pentru numele Domnului ca cei mai de frunte luptaci ai maghiarismului violentŭ să redice o acuzare atâtŭ de gravă în contra guvernului? N'a făcutŭ destulŭ acestŭ guvernŭ cultivândŭ și nutrindŭ necurmatŭ pasiunile naționale: fanatismulŭ și orgoliulŭ Maghiarilorŭ?

Nimicŭ estraordinarŭ nu s'a petrecutŭ. O mică cértă în familiă. Asta e totulŭ.

Contele Albert Appony: a pișcatŭ puținelŭ pe guvernŭ și pe guvernamentalŭ în discursurile ce le-a adresatŭ de curéndŭ alegătorilorŭ șvabi din Bănatŭ, densuslŭ a biciuitŭ volnicia cu care cei dela guvernŭ au interđisŭ a se înființa o reuniune economică în Bănatŭ, în interesulŭ micilorŭ proprietari, luândŭ-i pe aceștia în scutŭ, în fine n'a uitatŭ a face apelulŭ obișnuitŭ la simpatia „fraților nemaghiari“ a cărorŭ patriotismŭ este așa de multŭ înegritŭ de cătră nedumeriții patrioți dela guvernŭ,

E naturalŭ, că propaganda, ce-o face opoziționea maghiară moderată între elementele opoziționale germane din Bănatŭ, nu le pôte placé celorŭ dela putere. Ei, cari au întinsŭ așa de tare córda în asuprairea naționalităților, se temŭ cu totŭ dreptulŭ, că la viitórele alegeri dietale fôia se va întórce în contra lorŭ. De aceea dlŭ Tisza a datŭ semnalulŭ ca guvernamentalii să *fă mai cu tactŭ* în purtarea lorŭ față cu naționalitățile și Maurițiu Jokai, celŭ mai popularŭ dintre mamelucii guvernului, a primitŭ însărcinarea de-a combate pe Apponyi, folosindu-se de aceeași metodă ca acesta și pledândŭ în contra „șovinismului“ și pentru buna înțelegere între Maghiari și Nemaghiari.

Este caracteristicŭ discursulŭ, ce l'a ținutŭ Maurițiu Jokai înaintea alegătorilorŭ săi din Cașovia. Se vede că scopulŭ lui este să momescă din nou opiniunea publică din sînulŭ naționalităților nemaghiare cu vorbe frumoșe și poetice. Cu tóte astea Jokai a disŭ multŭ mai multŭ decâtŭ să pótă mistui marii maghiar satorŭ dela „Pesti Naplo.“

Dlŭ Jokai asigură pe alegătorii săi că dacă ei ađi n'au banŭ, decâtŭ cerealele n'au nici unŭ prețŭ și necazurile economului dela țără suntŭ așa de multe, cauza suntŭ continuele înarmări ce se facŭ în tóte statele Europei; ér cauza pentru care se facŭ aceste înarmări suntŭ națiunile însuși, uu domnitorii, este „șovinismulŭ“ care a cuprinsŭ înimele națiunilorŭ Europei și le face pe tóte nenorocite.

Cu tóte că susține aceste, d. Jokai négă că națiunei maghiare i s'arŭ putea imputa că este șovinistă. Numai Români, Slavii și Germanii, cari combatŭ supremația maghiară suntŭ

șovinisti. „Dér, adauge d. Jokai, eu condamnŭ șovinismulŭ și atueci când este ungurescŭ și nu potŭ să mergŭ cu amiciția pentru naționalitatea mea până acolo, unde începe asuprairea uuei alte naționalități.“

Aici Jokai lasă a se înțelege, că mișcarea culturală a Maghiarilorŭ n'ar fi bine decât ar trece peste marginele tărêmului socialŭ, căci „toleranța“ între popórele Europei va fi semnulŭ viitórei epoce.

Unŭ pasŭ spre acéstă epocă vede Jokai în hotărîrea studențilorŭ dela universitatea din Clușiu ca să învețe româneșce. Elŭ crede că ar trebui să urmeze și alții acestui esemplu și în loculŭ limbei greceșci mai line să se învețe limba română, sêrbă, slovacă ș. a.

Părerea din urmă a adusŭ pe șovinisti dela „Pesti Napló“ așa de multŭ în focŭ încâtŭ ei acuză acum pe guvernŭ, că voiesce să suprimé entusiasmulŭ ungurescŭ și să tórne apă în focŭ împedecândŭ mișcarea culturală maghiară.

Intr'aceea totulŭ nu este decâtŭ unŭ jocŭ de cuvinte între opoziționali și guvernamentalii maghiari. De vorbe ne-amŭ saturatŭ, amŭ voi să vedemŭ odată „fapte“ în sensulŭ „toleranței“ despre care a vorbitŭ Jokai.

UNIREA BULGARILOR

Unirea Bulgariei cu Rumelia orientală e faptŭ împlinitŭ și acestŭ evenimentŭ e cu atâtŭ mai importantŭ cu câtŭ se întemplă imediatŭ după întrevederea dela Kremsier, unde — celŭ puținŭ așa se đice, — se sigilase din nou pacea europeană. Cumcă unirea Bulgarilorŭ s'a făcutŭ, ne dovedesce

MANIFESTULŪ Prințului Alecsandru I.

cătră
TOTŪ POPORULŪ BULGARŪ

Noi, Alexandru I, prin grația lui Dumnezeu și voiața poporului Prințŭ alŭ Bulgariei nordice și sudice, după cum a hotărâtŭ poporulŭ meu la 6 ale lunii curente, vędândŭ că poporația r meliotă, după ce a răsturnatŭ guvernulŭ și a instituitŭ guvernulŭ provisorŭ, M'a proclamatŭ în unanimitate Prințŭ alŭ acestei provincii, în vederea binelui poporului, dorescŭ a uni cele două State Bulgare într'unulŭ singurŭ, pentru ca ele să 'și ajungă idealulŭ; recunoscŭ unirea ca faptŭ îndeplinitŭ și primescŭ titlulŭ de prințŭ alŭ celorŭ două Bulgarii de nordŭ și sudŭ.

Primindŭ guvernulŭ acestei noué provincii, declarŭ că viața, onórea, averea tuturorŭ locuitorilorŭ pačnicŭ, fără deosebire de religiă séu de naționalitate, vorŭ fi apérate. S'au luatŭ măsuri pentru păzirea păcei; toți cei ce vorŭ lucra contrarŭ acestora vorŭ fi urmăriți cu asprime.

Credŭ că poporulŭ meu iubitŭ din cele două State balcanice, care aclaméză acestŭ mare evenimentŭ, va da sprijinulŭ séu pentru consolidarea actului sfinte uniri a celorŭ două Bulgarii. Credŭ că elŭ va fi gata la tóte silințele și sacrificiele pentru a apéra unirea și independența scumpei patrii.

Datŭ în vechea capitală Têrnova astăđi, Duminecă, la 8 Septemvre 1885.

ALEXANDRU I.
Prințulŭ Bulgariei-Unite.

Iată scirile cele mai noué despre mișcarea din Bulgaria:

Ministrulŭ afacerilorŭ străine bulgarŭ a notificatŭ într'unŭ modŭ oficialŭ tuturorŭ reprezentanțilorŭ străini din Sofia, cumcă principele Alexandru I alŭ Bulgariei a primitŭ tronulŭ Rumeliei. — Se facŭ mari subscripțiuni în Bulgaria pentru cauza națională. Mulți bulgarŭ au scrisŭ câte 1000 lei. — Camera se va deschide imediatŭ.

Toți deputații se grăbescŭ a veni în Sofia. Se stringŭ sume însemnate, se facŭ neconținutŭ ofrande pentru a subveni la o eventuală apêrare a uniunei țerilorŭ bulgare. În tótă Bulgaria orașele suntŭ împodobite cu stêguri și nóptea iluminate. Agitația este generală luândŭ pe fie-cu minucŭ proporțiunŭ mai considerabile.

Unŭ meetingŭ mare în locŭ deschisŭ, la care au luatŭ parte și țeranii din împrejururi, s'a ținutŭ în Sofia îndată după ce s'a aflatŭ lovitura din Filipopolŭ. Scopulŭ meetingului, la care au luatŭ parte câteva mii de ómeni, a fostŭ să insiste pe lângă prințulŭ Alexandru a accepta cu orŭ-ce prețŭ apelulŭ Rumelioțilorŭ și a pleca imediatŭ să ia tronulŭ. S'a strigatŭ de nenumerate-orŭ: *Trăiescă Rumelia, Trăiescă Bulgaria unită, Trăiescă Regele Alexandru!* A fostŭ indiscribibilŭ entusiasmulŭ poporației, când s'a aflatŭ că prințulŭ Alexandru plécă numai de câtŭ și că s'a ordonatŭ mobilizarea armatei. Unŭ nou meetingŭ s'a ținutŭ în Sofia Lunŭ.

Reservele bulgare tóte, fără deosebire de clasă, au fostŭ convocate. Depozite de arme se deschidŭ în tóte punctele de concentrare a voluntarilorŭ.

La meetingulŭ din Sofia au asistatŭ peste 10,000 de ómeni. În totŭ principatulŭ se ținŭ mai multe meetinguri mari în acelașŭ timpŭ și în deosebite puncte ale orașelorŭ. Agitarea creșce într'unŭ chipŭ ne mai pomenitŭ. Totŭ poporulŭ bulgarŭ este în picioare. Voluntarii se înscriu cu sutele. Cristovicŭ, guvernatorulŭ răsturnatŭ, a fostŭ trimisŭ la Sofia. Prințulŭ Alexandru și Caraveloff suntŭ așteptați în Filipopole, ceilalți membri ai guvernului vorŭ sosi iu curéndŭ. Prințului i se pregătește o primire strălucită. Entusiasmulŭ este în culme. Trupe și legiuni de voluntari au începutŭ să sosescă. Din Șumla au pornitŭ acolo 2000 de ómeni.

Comunicațiile telegrafice între Rumelia și Turcia fiindŭ întrerupte prin distrugerea liniilorŭ, până în momentulŭ de față evenimentele din Filipopoli nu potŭ fi aflate în capitala Turciei. Póte vagŭ să se cunoscă ceva; amênunțele însă nu e cu puțință să fi ajunsŭ până la Constantinopolŭ. Pórta n'a pututŭ fi informată decâtŭ erŭ séu celŭ mai curéndŭ alăkerŭ nóptea pe linia cablurilorŭ italiene-grecesci, pe care telegramelorŭ le trebue 48 de óre ca să ajungă la destinația. — Vapórele din Varna au fostŭ oprite de a pleca la Constantinopolŭ.

În tóte bisericile din Bulgaria s'a oficiatŭ Duminecă unŭ „Te-Deum“ solemnŭ spre a cere ajutorulŭ Providenței pentru reușita cauzei naționale. — Mișcarea trupelorŭ se urmează fórté activŭ. Se facŭ mereu înscrieri de voluntari. Imediatŭ după darea manifestului, prințulŭ Alexandru a plecatŭ din Têrnova spre Filipopoli. Detașamente armate de legionari și de voluntari pleacă neconținutŭ spre Rumelia. Bulgarii declară că suntŭ gata să móră cu prințulŭ lorŭ pentru unire, și chiamă în ajutorŭ pe Țarulŭ Rusiei și pe poporulŭ séu. — Ofiterii și voluntarii pleacă în mare vuzărŭ din Petersburg, Moscva și alte puncte cătră Bulgaria.

Planulŭ răsturnării guvernului s'a executatŭ cu o deosebită inteligință, repeđiciune și dignitate. Se đice că d. Stransky a fostŭ sufletulŭ acestei mișcări.

Între Rumelioți și Bulgari este cea mai deplină înțelegere. Tóte partidele au fusionatŭ. Entusiasmulŭ este universalŭ și imensŭ. Toți suntŭ gata la orice sacrificii: bărbați, femei și copii suntŭ gata mai bine să móră decâtŭ să renunțe. — S'a hotărîtŭ ridicarea în mase pentru toți ómenii dela 18 până la 40 de ani. — O deputațiune a plecatŭ spre a întâmpina pe prințulŭ Alexandru, care este așteptatŭ din momentŭ în momentŭ și care vine însoțitŭ de trupe.

Liniile telegrafice, drumulŭ de fierŭ, căile tóte de comunicația sunt ocupate de ofiteri bulgari și rumelioți. Mi-lițieni și votuntari, bine armați și comandați, au plecatŭ la fruntaria turcească.

Bulgaria și Rumelia unite potŭ opune Turciei 150 000 ómeni, afară de voluntari. — Reprezentanții marilorŭ puteri parŭ a privi într'unŭ modŭ favorabilŭ mișcarea de resurecțiã a Bulgarilorŭ.

Prințulŭ Alexandru a trecutŭ Balcanii și a dormitŭ în Kazanlicŭ. Poporațiunea îl întâmpină pretutindenŭ cu unŭ entusiasmŭ nedescrisibilŭ. — Studenții Bulgari din Odessa au telegrafatŭ ministrului Caraveloff la

Sofia, că sunt gata a pleca în Rumelia pentru apărarea patriei.

În casarmele și arsenalele turcesci se desfășură o activitate extraordinară. Vasele cuirasate se repară în pripă. Un mare număr de mecanici englezi s'au luat în serviciul Porții pentru aranjarea și complectarea materialului de război. Vasul cuirasat »Hemidie,« comandat în Anglia, a sosit aici; acest vas și armătura lui au dimensiuni formidabile.

Prin unirea Bulgariei, care are o populație de 2.007.919 locuitori, cu Rumelia orientală, care are o populație de 815.946 locuitori, populația Bulgariei unite numără 2.823.865 locuitori. Fiindcă prințul Bulgariei a ordonat mobilizarea armatei, va putea ridica, în casă când s'ar întrebuița pentru ocuparea Rumeliei ostice, 24 batalioane infanterie, 9 escadrone cavalerie și 12 baterii de artilerie cu 96 tunuri. Miliția oștronică numără cam 12 batalioane.

Sultanul are nemijlocit două corpuri de armată la dispoziție, cel dintâi corp (de gardă) în Constantinopol și celălalt doilea corp în Adrianopol. Fiecare din aceste corpuri se compune din două diviziuni având împreună 23 batalioane infanterie, 24 escadrone cavalerie și 12 baterii de artilerie, așa că dacă Porța ar fi lăsată în voia ei de către puterile europene, se împedece unirea prin puterea armelor, ar putea intra în Rumelia ostică cu 56 batalioane, 48 escadrone și 24 baterii. Afară de asta ar putea Turcia să aducă în contra Rumeliților și parte din corpul de armată al treilea din Monastir (Bitolia). În Asia mai are, după noua organizare a armatei, încă patru corpuri. Pe lângă acestea vin milițiile ântâia și a doua chemare.

ESPULSAREA ARDELENILOR.

„Galații“ publică următoarele rânduri:

Protestăm cu energie contra acestui act de... vasație. Protestăm cu energie contra acestei tendințe către tiranie, ce manifestă guvernul dîș liberal, în o țară cu libertăți publice garantate tuturor Românilor. Căci ce? Transilvănenii espulsați nu sunt ei oare mai români de cît liftele de stăini cari, prin toate mijloacele, combat interesele naționale? Decă guvernul nostru, dîș liberal, crede că a găsit nouă vieță în pactisarea cu liftele cele mai străine contra fraților români, se înselă amar. Deplâng guvernul pentru acest act de umilință și ingenuitate către streini, ne mai audim, protestăm încă odată contra măsurii de espulsie ce s'a luat...

Vestea espulsării din țară a Românilor transilvăneni a produs în orașul nostru o indignație peste putință de descris. Știrea s'a răspândit în oraș cu iuțela fulgerului, și nu era cetățean de ori-ce credință și cu ori-ce vederi, care se se pōtă stăpâni d'a nu-și manifesta scârba în fața acestei jōse umilințe a guvernului liberal d. I. Brătianu, cum și durerea despre modul cum se calcă în picior libertățile noastre cele mai sacre și se ia în bătaia de joc drepturile ce legile țării acordă fie-cărui cetățean.

„Posta“ publică în capul fōiei:

Asociăm și noi protestările noastre cu ale confrăților din capitală contra necualificabilei măsurii luate de guvern...

Din ori-ce punct de vedere vom examina cestiunea, nu putem ajunge decăt la această conlusiune: S'a violat Constituțiunea, s'a tăvălit în noroiu dinaintea străinului demnitatea țării. D. Brătianu și ai săi, însuși Regele se bage bine de seamă la ce fac. Sunt lucruri cari pot chiar pe acest docil și nesimțitor popor, să-l facă să se misce!

„Vocea Covurluiului“ scrie un articol de fond din care estragem:

Faptul espulsiunii în bloc din țară a mai multor Români transilvăneni este atât de grav, încât trebuie să pună pe gânduri pe ori-ce Român ce își iubese țara. Guvernul nostru a trecut ori-ce margini. Astăzi a alungat pe nisce Români; mâne va veni rëndul să lovască pe Români din țară în libertățile noastre publice, și trebuie să sărim cu toții spre a le apăra...

Ungurii își fac școli în țara noastră, șiare, societăți de maghiarizare, ne maghiarizează chiar sate întregi, precum e în susul Moldovei, și nimeni nu-i supără, nimeni nu-i espulsă; Români însă sunt espulsați.

De aceea noi, ridicându-ne cu totă energia în contra acestei măsurii, desaprobandu panta despotică spre care este împinsă țara prin actele guvernului d-lui Brătianu, vom rămânea neclintit supt drapelul principiilor liberale, dăr nu-i vom putea nici odată da consimțământul și concursul nostru pe calea fatală spre care începe a duce țara...

„Gazeta Sătenuiului“ scrie:

În momentul d'a trage țiarul o veste rea ne veni din Bucuresci: d. Al. Ciurcu, directorul țiarului »L'Indépendance roumaine,« părintele său, și d-nii G.

Ocășenu, G. Săcășenu, I. Droc-Bănciulescu și Cornenu, toți Români din Transilvania, sunt espulsați din țară. Protestăm cu indignație!

„Patria“ dîce:

Astăzi, pe la 12° din zi, am primit din Bucuresci această surprinzătoare telegramă: (urmază telegrama trimisă de d. Vintilă Rosetti.) Cetind'o, am rămas uimiți un moment; apoi am creșut că confrății noștri sunt victima unei erori — fiindcă cele cuprinse în telegramă sunt de o așa natură, încât nu poți să creș că guvernul românesc — ori-care ar fi el — pōte să comită asemenea enormități revoltătoare. Suntem dușmani acestui regim pentru multe grave motive — dăr ori-cât de mare este repulsiunea ce ne inspiră, totuși am stat la indoială să credem că el pōte merge până aci. După 2 ore au sosit țiarele din capitală — cel dintâi care l'am deschis a fost »L'Indép.roum.«, și etă ce am cetit: (urmază scrisoarea d-lui Ciurcu.) Așa cetitorule, că cetirea acestei protestări te revoltă de indignare? Căt pentru noi, mărturisim că nu mai avem cuvinte spre a califica pe acei ce guvernă astăzi România.

Ne grăbim a declara, că unim din inimă protestările noastre cu acele ale confrăților din Bucuresci. Suntem siguri că o asemenea injosire nu va fi primită cu indiferință de opinia publică — într'o țară care a fost generosă și ospitalieră nu numai față cu străinii de toate nemiurile... ș'acum frații noștri, Români adevărați, se nu mai pōtă găsi adăpost pe pământul acestei țări...

„Lupta“ scrie:

Guvernul... a comis un act nedem... Acest guvern... tăvălesc în noroiu numele de Român și ne degradă în ochii lumii. Trebuie să protestăm și să strigăm tare că între... guvern și între țară nu este absolut nici o legătură, că țara și guvernul sunt două lucruri cu totul deosebite. Acest guvern este țară în la înălțimea d-rului Popovici din Ungaria... Cetățenii cari mai au o șcânteie de demnitate se se adune, se se concerteze și se ia orice măsură pentru a mătura dela carma statului acest guvern.

„Orientul Român“ publică un articol de fond din care estragem:

În fața acestui act, prin care se sdobesc spiritul de ospitalitate de care de veacuri s'au bucurat străinii necum Români în țară la noi, nu putem de căt a regreta de povârnișul pe care a alunecat guvernul d-lui Ioan Brătianu, făcându-ne datoria de a-i aminti că Români au primit o lovitură în inima lor față cu espulsarea a 6 Români de pe teritoriul țării noastre, și că va veni un timp când subscriitorii acestui decret de espulsare se vor căi prea mult, că și-au căutat sprijin în simpatia streinilor în loc de a Românilor.

„Imparțialul“ scrie un articol de fond, din care luăm următoarele părți:

O crimă neertată contra naționalității s'a comis de guvern. Acea crimă, care va păta analele guvernului actual, este a espulsiunii din țară a șese Români, frați de ai noștri...

Dacă România va avea a imputa vre-o dată o greșelă neertată guvernului actual, aceea greșelă va fi de sigur espulsia acestor frați, urmată după intervenirea și sub presiunea Austro-Ungariei, eterna noastră inamică.

„Poporul“ scrie între altele:

Guvernul a comis crima de a espulsa neamul său chiar pentru interesul străin, și iată ce-l face încă odată odios... Pe rëndu caută a ne aștepta fiecare la cele mai monstruoase și mai nepermise dispozițiuni guvernamentale privitoare la persoana sa... Nu ve creș fiecare amenințat prin sacrilegiul comis cu gonirea din țară a celor șese Români? Deșteptați-ve! Deșteptați-ve!

„Veteranul“ scrie între altele:

Nu este Român din un colț al României, care se nu simpatizeze de frații noștri de același sânge, ce sunt asupriți și căra li se interdice a-și clădi școli, li se interdice până chiar a danța danțurile naționale...

Nu șcim dacă procederea guvernului față de acești Români (cei espulsați) a fost impusă de streini, dar șcim că ea este contrară legii din 1881, care privește numai pe vagabonții streini, pe când acești Români își aveau fiecare ocupația și domiciliul lor stabil. ...Noi plângem țara care astăzi, după ce a luptat pentru libertatea sa, este silită a lăsa guvernul său a se supune unei influențe streine.

„Deșteptarea“ în primul său articol scrie între altele:

Pe când jidovii năvălesc ca hordele barbare pe fiecare zi în nenorocita noastră patriă, protegiați de administrația, de justiția, de advocați, de episcopi, de deputați, de senatori și de guvern, îmbogățindu-se prin falimente frauduloase, șșișind și profanând toate legile; Români, din patria lor, din căminul lor, smulși de

lângă părinții, soțiile și copilașii lor sunt isgoniți în țări streine, pentru că au cugetat, pentru că au simțit românesc...

„Deșteptarea“ veștejind această injosire a guvernului — ridicată la putere de Români, iar nu de streini, — protestă energetic în contra espulsării din țară a... Românilor din Transilvania....

Protestări unanime se se ridice din toate unghiurile țării, și cu un glas se repetă dala o margine până la cealaltă a României: Jos guvernul!... Trăiască Libertatea!...

„Românul“ scrie:

În momentul d'a se urca proscrisii în tren, li s'au imănat următoarele rënduri din partea soției lui C. A. Rosetti:

»Maria Rosetti ve știnge mâna cu simpatie și speranță. La revedere!«

„Românul“ și-a asigurat colaborațiunea d-lui G. Ocășanu. Proscrisul ne va trimite în fiecare săptămână o Cronică științifică în felul celor pe care le publica în »România Liberă,« și din când în când corespondențe politice din Paris

D-nii Ocășanu, Săcășanu și Droc Bănciulescu se vor stabili în Paris. D-nii Ciurcu, tatăl și fiul, și d. Corneanu se vor opri la Ruscuc.

D. Al. Ciurcu a făcut, înainte de plecare, o scurtă apariție prin culuarile Curții de apel. Un grup strâns s'a alcătuit în giurul său arătându-i fiecare simpatia sa și fiind cu toții indignați de purtarea guvernului.

Printre advocații Curții de apel în câteva ore s'a subscris pentru cei espulsați o sumă relativ mare.

La gara de Nord, puțin nainte d'a pleca trenul, d. Moruzzi, prefectul poliției, luând la o parte pe d. Al. Ciurcu i-a spus următoarele cuvinte, pe care le reproduce »L'Indép. roumaine«:

D. I. C. Brătianu m'a însărcinat să îți spun, că aflându că te temi să fii arestat în Bulgaria, s'a dus la agintele diplomatic al acelei țări, d. Natcevic, care i-a declarat că n'ai a te teme întru nimic. Agintele Bulgariei a adăogat, mi-a spus președintele consiliului, că decă Austro-Ungaria chiar v'ar reclama, guvernul său nu va face infamia d'a ve goni de pe teritoriul său.

D. Brătianu a trebuit să primescă această palmă, dată de reprezentantul Bulgariei, care i-a spus în față că a făcut o infamie!

SCRILE ȚILEI.

Ni se scrie din Bucuresci, că la 8 Septembrie v. comitetul Societății »Transilvania« ținându-și ședință, a găsit cu cale a conferi stipendiul vacant, pentru ocuparea căruia a fost publicat concursul, tînerului de 20 de ani *Demetriu Axente* din Frăua, comit. Târnavei mari, care a maturizat în Blașiu în anul curent, orfan de părinți și fără nici o avere luptându cu multe neajunsuri până a terminat liceul.

—0—

Câteva spice de neghină din Chior. Sub titlul acesta ni se comunică următoarele: »La balul arangiat pentru cultur-egylet-ul din Clușiu în Bertez (Berkesz) au luat parte și câți-va Români (de origine), ve trimis titlul lor: *Indre Bella, Drăgos Pál, Răcz Irímie, Indre László, Hosszu Elek, Marcu Jakab, Szabó Agoston* și *Kotocz Atanas*, fiul brav al protopopului din Șomcuta mare. Așa se află scrise aceste nume în nr. 36 din »Szatmár-megyeyi közlöny«. Toți cei amintiți au plătit mai mult decăt taxa biletului.«

—0—

Partida independenților maghiari din Cașovia a dat în onorea țilei născerei lui Kossuth, 19 Septembrie n., un banchet strălucit la care s'au ridicat toate pentru Kossuth, Irányi și pentru independența Ungariei. E clar că aceste toate sunt revoluționare și îndreptate în contra instituțiilor existente dualiste. Ce fac procurorii? Ori sunt așa de mult ocupați cu căutarea proclamației pretinse »irredente«?

—0—

Direcțiunea asociației naționale aradane pentru literatura și cultura poporului român s'a intrunit Joia trecută în ședință ordinară sub presiunea dlui director primar Ioan Beșiu. Dintre obiectele pertractate și resolve cu această ocaziune notăm, că spre a pōte conlucra asociațiunea și nemijlocul la răspândirea gustului literar — direcțiunea a luat conlucul de a arangia un ciclu de conferințe literare avisându-se biroul a a presenta la proxima ședință programul acestor conferințe. — Conferințele promite a fi de un deosebit interes pentru publicul nostru, deorece, precum se spune »Biserice și Școli,« și-au oferit deja concursul lor mai toți bărbații noștri de litere din Arad.

—0—

De câteva țile se află în Linz, în serviciul militar la batalionul 26 de vânători, un prinț munte-negrean, fratele princesei Milena din Muntenegru. El a depus jurământul sub steg pentru serviciul de

trei ani. Dorme în casarmă cu ceilalți soldați pe pat și cu saltea de paie, mănâncă la ordinar (menage) și poartă haine cazone (comiss), vrându-se învețe serviciul din fundament.

—0—

„Voința Națională” protestează în fine și ea, cu litere mari în totu lalul paginei prime, dar nu în contra espulsării Ardelenilor, ci în contra evenimentelor din Bulgaria și Rumelia.

—0—

Cetimă în »Românul»: »Am spus că translatorul dela ministerul de externe ar fi demisionat. Complex-tămă informățiunea noastră, anunțându că i s'a cerut demisiunea pentru motivul că este *Transilvănenu!!!* — Noi am recomanda guvernului să numescă în locul Transilvănianului pe unul din cei doi jidovi: séu pe cel din strada Gabroveni, séu pe cel din direcția căilor ferate, care și-a câștigat merite denunțându pe d. Corneanu, tată de familie, că a comis »crima» de a fi cetitū proclamația.

LUPTLE ROMÂNILORŪ SĂTMĂRENŪ

Justitia est regnorum fundamentum.

Domnule Redactor! Vă rog a da loc în prețuita »Gazetă» rândurilor următoare, ca să fiă informat pe deplin publicul român despre lupta curajoasă ce o poartă Românii Sătmăreni în contra curentului șovinistic și călcător de legi, ba să vedă că Românii sunt aceia, cari luptă pentru susținerea și întemeierea ordinii legale contra răsvrătorilor. Éta prin ce au voit mării patrioți a-și ridica culme la fărădelegi, în contra căroră să servescă de deslușire următoarele:

»Estrasă. Din protocolul conferinței preoțesci a tractului v.-protopopescu a Seinilor ținută la 6 Sept. 1885. Cetindu-se ordinațiunea respective deciziunea onor. comitetu comitatensu cu data 10 Iuliu a. c. Nr. 1154, prin care se impune preoților ca conducătorilor matriculelor, ca pe baza art. de lege XLIV din 1868 § 16 în viitoru estrasele matriculare în treburī orfanale nu românești ci în limba maghiară să le estrădea, căci la din contră voru fi pedepsiți până în 50 fl. nu numai, ci voru fi răspunzători și pentru paguba ce ar obveni din cauza întârzierii lăsamētului.»

Pertractându-se acestu obiectu cu totă serioșitatea recerută »sine ira et studio» s'a decisu cu votu unanimu că, din următoarele motive: 1. Că s'a delăturatū superioșitatea noastră competentă, adecă episcopia. 2. Că § 16 alu art. de lege XLIV din 1868 értă ca arătările oficiose ale comunităților religioșe să se pótă face nu numai în limba maghiară ci și în cea maternă. 3. Că estrasele se facu în acea formă și limbă cum e scrisu originalul, cum e datina și la cărțile funduare. 4. Că nici legea suscitată, nici codicele penale ale statului nostru nu impune pedepsă bănescă pentru estrădarea estraselor matriculare române. 5. Că dirigătorii aleși și plătiți în urma legii suscitade sunt avisați la cunoșcerea limbei poporațiunei, pentru care servesc;

Se însărcinează M. O. D. Alesiu Berinde adm. v. prot. tract., ca pe baza acestora pe calea sp. comitetu comitatensu să insinue apelațiune la In. Ministeru de Interne în contra deciziunei amintite, cerēndu nulificarea acesteia. Totu odată să se notifice acéstă împrejurare și Ilustr. Săle d-lui Episcopu diecesanu Dr. Ionu Szabó, precum și celorlalte oficii protopopesci din comitatul lba, la 7 Sept. 1885.

Prin acestu protestu atât de legalu s'a adus în ferbere totă ceta marilor patrioți, ei vérsă focu, cugeti că sunt cremene și protestul acesta lovesce schintei di ei cu mai mare vehemētă ca amnarulū, e témă că toți se voru aprinde și voru trebui să călătorēscă la Lipot-mező, unde voru afla o dușe rēcoritōre. Intre altele dice fōia oficiosă »Szatmar megyei Közlöny,» că Dr. Lucaciu ar fi care și-a făcutu apostoli și că preoții tractului Sein sunt discipulii lui.

Că ai cui discipulii sunt nu scimū, dér scimū că sunt Români și lucră în contra fărădelegilor și absurdelor machinațiunii unguresci. Așteptăm cu nerăbdare să vedem pe arena de luptă pe toți protopopii din comitatul Sătmăreni, căci toți sunt fii aceleiași mame și toți se împărtășesc de comorile națiunei române, pentru a cărei apărare să stea gata atunci când e lipsă. Toți au jurat că voru apăra drepturile bisericeii cu periclitarea vieții orī în carī împrejurări; asta încă țintesc a lovi biserică noastră decă însă ni se mai concede a cânta și servi liturgia românește, pentru ce să ni se demānde a nu folosi aceeși limbă și în afacerile scripturistice; decă ne oprescu a da estrase române, prin acéstă indirectu își batj jocu de aceea limbă în care ne rugăm la atotū puternicul și ne putem aștepta și la alte sicane, decă nu voru lupta spre nimicirea acesteia.

E drept că celū ce lucră astăzi pentru interesele națiunei sale e réu patriot după principiile scrintite dominante; însă tōte insinuările de apostoli daco români sunt onōrea acelora pe cari li privescu, numai durere că avem încă puțin apostoli. Ar fi forte de doritū ca toți inteligenții din comitatul Satu-mare să fiă apostoli în cercul lorū, apoi lucre răsvrătorii câtū voru voi cu societăți de maghiarizare, vedă la ce voru ajunge. Durere că mai sunt unii cari se dicu a fi Români, dar nu lucră românește și cum se teme creștinul rău de a face

cruce înaintea păgânilor, așa se temū și aceștia a sta tață cu eroii d'iei, deși puțin bine primescu din partea acelora.

Să trecū acum la altu obiectu: În 12 a l. c. s'a ținut adunarea societății de cultură »Szechényi Tarsulat» în Carei, unde s'au vorbit multe, ba 7 fruntași s'au fotografat pentru ca posteritatea să cunoșcă figurile minunate, la numărū 7: cele șapte rāni, cele șapte plăgi ale Egiptului etc. În cauza acéstă vă dau informațiuni și diarele lorū locale ce vi le acudū. Argus.

Mésura cu care se măsură la noi.

Dela unū prenumerantū alū fōiei noastre primimū următoarele rânduri cu privire la condamnarea d-lui avocatū Patița din Alba-Iulia:

Stimate Domnule Redactor!

Din incidentul sentinței aduse contra domnului avocatū R. Patița, pentru că a vëndutū romanulū »Horea», am onōre a-ți trimite aci poesia lui Petőfy Sandor intitulată: »Ausztaria».

Acéstă poesia și mai multe altele de calibrul și de conținutul acesteia precum sunt: »Akasszátok föl a Királyokat,» »Mit nem beszél az a német,» »Itt a nyilam, mibe löjtem,» se află tipărite în colecțiunea tuturor poeziilor susnumitului poetu maghiarū, edate la anulū 1882 în Budapesta prin societatea Atheneului de acolo

Colecțiunea acéstă de poezii se află de vëndare în tōte librăriile din Ungaria.

Eu nu cunoscū romanulū »Horea,» căci n'am avut fericierea de a-lū ceti până acuma, dar pe lângă tōte nu credū că acela să fiă așa plinū de dinamit și de petarde țintite asupra Impăraților Austriei și prin urmare și asupra actualului rege alū Ungariei, precum este plin de acestea poesia aci alăturată »Austria,» în care laureatul poetu ungarū nici mai multū nici mai puținū nu dice cătră Impărații Austriei, decă s'au sunt harami și tâlhari (Ti biboros haramiak, Ti Koronazott tolvajok?)

Și ore cum de totuși librării din Ungaria potū vinde astfel de poezii scrise spre vătămarea Impăraților Austriei și prin urmare acuma și a Regelui Ungariei fără de a fi urmăriti și pedepsiți?

Ce dicī domnule Redactorū la acéstă?

Ce să dicemū? Dōră o scie și copii de fiță, că ađi Ungurului îi este ertatū ceea ce Românul i se atribue de crimă și de trădare!

Nu numai poeziile revoluționare ale lui Petőfy se vëndū ađi prin tōte librăriile, ci și scrierile revoluționare ale lui Kossuth, în a cărorū prefață se insultă, ba se face o agitare formală în contra dinastiei habsburgice.

Cātu pentru romanulū »Horea,» elū nici că se pōte asemēna cu scrierile memorate, căci tractēză lucruri ce s'au petrecutū înainte cu o sută de ani și nu cuprinde decātu date istorice din istoria lui Densușianu, (a cărei vëndare în țēră e autorizată.) îmbrăcate în haină de dialog și poveste. Cu tōte acestea se persecută ómenī onorabili, pentru că au vëndutū câte-va esemplare din acestu romanū, care nici măcarū opritū n'a fostū.

Dér ce să-i faci? Așa mergū lucrurile în era strălucită a »liberalismului ungurescu». Cu altă măsură se măsură Ungurului și cu alta Românului!

PERCHISIȚIUNI DOMICILIARE.

Voila, 17 Septemvre 1885.

Domnule Redactor! Eri, pre la 2 ore după amēđi, ne pomenimū cu subjelele regiu Apáthi Gyula din Făgăraș, insoțitū de doi gendarmi, unū scriitorū și judele comunalū cu »înaltū ordinū» judecătorescu, că au de a face învătătorulū adj. Nic. Popū dela acéstă scōlă »perchisițiune domiciliară și personală,» căci e bănuitū de trădătorū etc....

Înmānāndu-se ordinulū învătătorului respectivū, se începe »perchisițiunea» care a duratū 2½ ore și în timpulū căreia n'a rămasū nimicū nescormonitū în odaia bietului învătătorū, spre a afla »proclamațiunii de ale Romāniei irredente,» cărți revoluționare etc. Dér muncă zădarnică! căci nimicū compromițitorū n'au aflatū, spre marea durere a denunțătorului.

Iată dér, că persecuțiunea s'a estinsū preste totū loculū și că réulū în locū de a decreșce, se totū mai măreșce.

Mulțamitā »moderaților,» »prudenților» etc....., cari urmărescu politica de »impăcăciune,» căci pre tōtă diua se potū convinge, că ne apropiāmū cu pași giganticī de perpetua »frățietate!».....

Cu durere însă trebuie să mărturisimū din cele ce se petrecū, că pentru Românū nu-i lege, nu-i dreptate în acéstă patriă!

Spre ilustrare Vē alăturū și o copiă din ordinulū de susū.

Nr. 5518|1885

bf.

Dlulū învătătorū Nicolau Popū în Voila
În contra învătătorului din Voila Nicolau Popū,

născutū în Tohanū, intentāndu-se acusă criminală pentru vătămarea de Maiestate, nefidelitate, revoltă și agitațiune s'a ivit necesitatea, perchisițiunii domiciliare și personale. Cu executarea ei se concrede subjelele reg. Iuliu Apathi și se trimite în comuna Voila, așteptāndu-se raportū despre rezultatū, deorece se suspectēză că în posesiunea învătătorului Nicolau Popū se află scrisorile compromițtōre din cestiune.

Ca scriitorū se exmite diurnistulū Andreiu Bălint. Despre acéstă se încunoscīnțează și învătătorulū Nicolau Popū.

Judecătoria reg.

Făgăraș, 16 Septemvre 1885.

Dominic Gal m. p.

subjude reg.

conducătorulū judecătōriei.

SCRĪ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alū »Gaz. Trans.»)

BUDAPESTA, 22 Septemvre — Ministrulū de comerțiu a opritū d'a se mai importă din Romānia vițe de vii, struguri, pōme și alte plante de totū felulū, afară de plantele ce servescū de leacū.

BUCURESCI, 22 Septemvre. — S'a semnalatū trecerea în Bulgaria a unui numărū mai mare de voluntari ruși.

TATRA, 22 Septemvre. — Maiestatea Sa a sositū ađi dimineță în gara festivū împodobită. După ce a fostū salutatū de ministrulū honveđilorū Fejervary, regele merse neamānatū pe câmpulū de manevre asistāndū la esercițiile cavaleriei de honveđi. La amēđi a plecatū la Viena.

ROMA, 22 Septemvre. — În orașele siciliene e mare turburare deorece poporațiunea ar vrea să împedecă orice comunicațiune cu Palermo. La gara din Licato mulțimea n'a voitū să concēdă ca trenulū să între în gară. Poliția a intervenitū, cu care ocaziune se încăierară poliștiții cu ómenii din poporū și fură ucise două persōne.

CONSTANTINOPOL, 22 Septemvre. — Diarulū »Turquie» anunță că Turcia s'a hotărītū să intervină în Rumelia orientală.

DIVERSE.

Nasofonia. — O artă nouă s'a născutū, spune »Voltaire.» Nasofonia este arta de a cânta bucăți din operă cu nasulū. Inovațiunea ne vine din Italia. Mai mulți tineri din Civita-Vechia au fundatū unū cercū de nasomani. Pentru a face parte din elū, candidatul trebuie să scie să cânte cu nasulū aria »Au clair de la lune.» În câte-va luni, membrii acestui cercū au făcutū progrese surprinđtōre. Mai mulți dintre ei cântă deja marșulū din Aida dintr'unū capū într'altulū. »Trovatorele» este în studiu. Din nenorocire, numai bucățile principale au pututū fi interpretate până acum în modū satisfăcătorū. Se speră multū în efectele frigului și alū brumelor din Nomvre. Atunci, în adevērū, guturaiurile vorū face pe nasomani să aibă succese seducțōre. Nădăjdumū că în curēndū se va înființa și la Conservatorū o clasă de nasofoniă.

**

Unū duelū între femei. — Douē dōmne dela Roma, ambele june și frumoșe, se certaseră și conveniră a se bate în duelū la 25 Augustū în valea dela Mertola. După ce secundantele lorū le arătară locurile și deteră combatantelorū pistolele încărcate în mână, una din ele, signora Grinaldi, uitāndu-se țintă la adversara sa, lāsă să-i pice arma și se îngālbeni. Secundantele, bănuindū unū leșinū, alergară spre dēnsa informāndu-se de cauza acesteia purtări ciudate. Atunci signora Grinaldi esclamă cu o voce înecatā în lacrimi: »Nu vedeți ce frumoșe de rochiă poartă adversara mea?!» În locū d'o schimbare de glōnțe, satisfăcțiunea se dete prin comunicarea adresei croitoresei.

**

O nouă sectă. — La Bale (Elveția) s'a deschisū acum de curēnd o casă de publicitate a »Adventiștilorū d'iei a Șēptea.» Unū corespondentū alū diarului »Allgemeine Schweizer-Zeitung» îi trimite nisce ciudate amēnunte privitōre la organizarea acestei case. Secta Adventiștilorū își are sediulū în Statele-Unite, și numără mai multe case de felulū acesta. Scopulū său religiosū este d'a pregăti pe ómenī pentru întōrcerea lui Christ, pe care o credū forte apropiată, și d'a face să se observe sfīnțirea Duminecei. De aci, numele de »Adventiști d'iei a Șēptea.» Ei facū pentru secta lorū o propagandă dintre cele mai active.

Editorū: Iacobū Mureșianu.

Redactorū responsabilū: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viena

din 21 Septembrie st. n. 1885.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Rentă de aur, Rentă de hârtie, Amortisarea datoriei, etc.

Bursa de București.

Cota oficială dela 8 Septembrie st. v. 1885.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Cump. vënd., Renta română, Renta rom. amort., etc.

Cursul pieței Brașov

din 22 Septembrie st. n. 1885.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Bancnote românești, Argint românesc, Napoleon-d'ori, etc.

Numere singuratică à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutungera lui I. GROSS.

Nr. 979—1885.

(3-3)

Publicațiune.

Din partea primăriei comunale Voila se publică, cumcă dreptul de vamă dela podul de preste Olt între comunile Voila și Ciucușor...

Prețul estimării este 2000 fl. v. a. și voitorii de a licita au să depună un vadium de 10%; celelalte condițiuni de esarendare se pot vedea la cancelariile comunale din Voila și Ciucușor.

Voila în 15 Septembrie 1885.

Primăria comună.

Samoilă Sobor, primar.

Daniil Șerban, notar cercual.

Anunțăm ăcelor onorați cetitori, cari vor binevoi a se abonă la fôia noastră de aici încolo că avem încă în rezervă numeră dela începutul anului 1885, prin urmare pot să aibă colecțiunea întregă.

Administratiunea „Gaz. Trans.“

Abonamente la Gazeta Transilvaniei

se pot face cu începerea dela 1 și 15 ale fiecărei luni, mai ușor prin mandate postale.

Adresele ne rugăm a ni se trimite exact arătându-ne și posta ultimă.

PREȚUL ABONAMENTULUI ESTE:

Pentru Austro-Ungaria:

Table with 2 columns: Duration and price. pe trei luni 3 fl., șese luni 6 fl., un an 12 fl.

Pentru România și străinătate.

Table with 2 columns: Duration and price. pe trei luni 10 franci, șese luni 20 franci, un an 40 franci.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a lei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with 4 main sections: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, Budapesta-Arad-Teiuș. Each section contains train schedules with columns for station, train type, and time.

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile gróse.